

Džungle nemá chybu

PERU TAMBOPATA

„Džungle mě nadchla,“ říká bioložka ZUZANA BARTÁKOVÁ (27), která strávila jako dobrovolnice půl roku v peruánské části Amazonie. „Tolik forem života nenajdete nikde na světě. Některé bych ale klidně oželela. Například všudypřítomné komáry nebo bojovné mravence. Často se do vás zakousnou tak pevně, že nejdou ani odtrhnout a jejich kusadla musíte vyškrábnout nehtem, někdy i nožkem.“

Do přírodní rezervace Tambopata jsem odjela po absolvování přírodovědecké fakulty UK jako *Resident naturalist*. O možnosti dobrovolnické práce v tamějším ekoturistickém středisku *Explorer's Inn* jsem se dozvěděla od jedné dobrodružné spolužačky, která tam odjela ještě během studia. Neodradilo mě ani, že se vrátila s leismaniózou, což je tropická nemoc podobná malárii. Většinou se ale projevuje rozsáhlými vředy a záněty.

Explorer's Inn založil v sedmdesátých letech minulého století Max Gunther, Němec, který

v amazonské džungli žije od svých dvaceti let a dnes už je mu přes osmdesát. Zpočátku, kdy byla ekoturistika v plenkách, sloužilo spíš jako základna vědcům, dnes už převažují turisté, pro něž je určeno sedm z celkem deseti bungalovů. V dalším bydlí průvodci a dobrovolníci, v jednom vědci a v posledním je kuchyně s jídelnou, knihovna a malé muzeum.

Mým úkolem byl především monitoring ohrožených druhů. Sledovala jsem a sčítala papoušky, kteří před pátou ranní přilétali na nedaleké solisko zobat jíl (je

pro ně zdrojem minerálů a pomáhá jim neutralizovat toxiny z potraviny), během nočních výjezdů na řeku Tambopata, jež dala rezervaci jméno, jsem pátrala po kajmanech a sledovala populaci vyder obrovských (název nelže, jsou velké jako dospělý člověk). Kromě toho jsem občas udržovala stezky v džungli, asistovala různým vědcům, pracovala na svém projektu o savcích, prováděla turisty, připravovala pro ně přednášky, vydávala místní časopis, starala se o muzeum a zahrádku s léčivými rostlinami. Naštěstí jsem na to

nebyla sama, stejnou náplň práce měly ještě dvě Kanadanky a jedna kolegyně z Finska.

ORIGINÁL? K SMÍCHU!

Amazonská nížina překvapuje krásou i rozmanitostí a okolí řeky Tambopata není výjimkou. Někteří návštěvníci se bojí jedovatých hadů. Pár druhů tu je, ale většinou jsou tak plaší, že je ani nezahlédnete. Ani pavouci vás nezabijí. Smrtelně jedovatý není žádný a strach z tarantule (pokud do ní budete dloubat prstem) je na místě jen u dětí, alergiků a kardiaků. Otázky turistů, jak rychle musí je loď, aby dovnitř neskočil kajman, jsou sice časté, leč zbytečné.

K větším zvířatům, jejichž zahlédnutí v džungli je vzácností, patří jaguár nebo puma. V oblasti žijí i anakondy, mně se však žádnou spatřit nepodařilo. Nejčastěji si člověk všimne opic (malpy, tamarini, vřešťani, kotulové, titiové), které při putování korunami stromů dělají velký hluk, a pestrobarevných papoušků nejrůznějšího druhu. Ti se také nedají přeslechnout.

Nejbližší město u *Explorer's Inn* je Puerto Maldonado. Leží třicet kilometrů od střediska, což znamená hodinu plavby lodí po řece a pak ještě hodinu autobusem.

◀ Přírodní rezervace Tambopata leží v amazonské pánvi, v nadmořské výšce kolem dvou set metrů nad mořem

FOTO ARCHIV ZUZANY BARTÁKOVÉ

„V džungli není čeho se bát,“ tvrdí Zuzana Bartáková. „Jen pozor na mravence. Někteří jsou až pět centimetrů velcí a jejich kousnutí může zasaženou část těla na několik hodin znehybnit.“

Město vzniklo jako farmářská osada a dnes v něm i kolem něj žije asi sedmdesát tisíc obyvatel. Obživou mnohých je stále farmaření. Pokračuje také těžba zlata a při plavbě po Tambopatě můžete vidět spoustu zlatokopecských lodí i zlatokopy v práci. Bohužel, vláda to moc nereguluje a těžba probíhá zastaralým způsobem, takže ryby v řece jsou plné rtuti. Místní je ovšem konzumují a nevěří, že jim to ublíží.

Do Puerto Maldonada jsem jezdila několikrát měsíčně. Nakoupit, vyprat si oblečení, zavolat domů a večer si vyrazit s přáteli. Na první pohled se mi město nelíbilo, ale později jsem si ho zamilovala. K mému překvapení a navzdory nízkým platům většiny Peruánců (průměrný plat v oblasti vychází v přepočtu asi na šest tisíc korun měsíčně) tam ceny většinou odpovídaly našim. Byly však i výjimky. Telefon a Internet nebo céděčka s muzikou. Ta se dala koupit i pod pět solů (zhruba za třicet korun). Písňe ale mnohdy neodpovídaly údajům na obalu, nejčastěji šlo o hity přezpívané do španělštiny. S oblečením to bylo podobné.

Otázce po originálech se prodejci jen smáli, o loga známých značek však nebyla nouze. Čím víc jich na jednom tričku bylo, tím líp. Pod výstřihem fajfka *Nike*, na rameni proužky *Adidas*, na zádech *Puma* ...

JAKO INKOVÉ

Peruánci nejsou na první pohled moc otevření a pohostinní a našinci jim často zazlívají, že v bělochovi vidí jen chodící peněženku. Je také pravda, že mají sklon půjčovat si bez dovolení cokoli včetně osobních věcí (ve středisku se nezamykalo). Mně osobně nejví vadilo, že speciálně obyvatelé Amazonské nížiny - na rozdíl od lidí z hor - jsou dost ulhaní. Navymyšlejí si o člověku spoustu nesmyslů a pak se diví, že se zlobí, protože oni to nepovažují za nic špatného.

Z jejich pohledu je špatné, když někdo užívá drogy, byť by to byla jen marihuana, nebo je líný. Sami jsou velmi pracovití a člověk, který se s nimi blíží seznámí, si je musí oblíbit. Především pro jejich vese-

lou a bezprostřední povahu. Já si mezi průvodci ve středisku dokonce našla i přítele.

Pokud jde o postavení mužů a žen, v hlavním městě je podobné jako v Evropě, ale v horských vesnicích nebo v džungli - zejména mezi staršími - žijí lidé pomalu jako v době Inků. Sexuální abstinence před svatbou neexistuje (jestliže dívka vstupuje do manželství jako panna, považuje se za divné, že ji do té doby nikdo nechtěl), ale po svatbě má muž v rodině hlavní slovo a v případě, že svou ženu opustí, ta už ani jiného nehledá, pro ni byl jediný.

Dobu Inků připomíná také rozšířená víra v demony a jiné nadpřirozené bytosti. V případě nemoci se chodí za šamanem pro bylinky. Nedávno to udělal i můj přítel Alan. Stěžoval si mi, že se cítí, jako by ho napadl *Tunchi* (jakási zlá duše, jež na sebe může brát nejrůznější podoby a většinou lidem škodí). Šaman mu doporučil koupele a pravil, že nejde o *Tunchi*, ale že mu škodí někdo živý. Alan se bohu-

žel otázel i na mě a ten chlap mu oznámil, že náš vztah nemá žádnou budoucnost. Jsem jen ráda, že Alan patří k mladší generaci, která tomu zase tolik nevěří. Alespoň doufám.

DARWIN TO VĚDĚL

Amazonský prales mě okouzлил. Po návratu jsem ušetřila potřebné peníze a za pár týdnů se tam zase vrátím. Zážitky z Peru úplně změnilý můj pohled na svět. Přísahala jsem si, že v životě nebudu tančit lambadu, a zjistila, že je to zábava. Nelíbila se mi tamější muzika (hraje se tam hlavně salsa, cumbia, merengue a nově i reggeton), a teď ji doma poslouchám. Myslela jsem, že bych nemohla žít s cizincem, notabene o pár let mladším, a stalo se. Nedovedla jsem si představit, že bych chtěla žít jinde, a pak jsem se vůbec nechtěla vracet. Do toho našeho stresu. Do světa, kde se pořád někdo něčím chlubí. Tady pracuju, takhle bydlím, s tímhle se znám, tohle mám za sebou ... Pořád něco dokazovat, pořád konkurence, pořád ambice. Tohle tam vůbec necítíte.

Ti, co se do Peru chystají, asi vědí, že země má tři velmi odlišné části (mořské pobřeží, hory a džungli). Každá má své kouzlo, ale už sám Darwin napsal, že není větší rozkoše než procházet se amazonským tropickým deštným pralesem. Já bych ještě navíc poradila vyhnout se restauracím pro cizince a zajít tam, kde dostanou tradiční jídla. Peruánská kuchyně totiž patří mezi nejlepší ve světě a zcela jistě nejlepší na jihoamerickém kontinentu. Její opomenutí je větší chyba než minout návštěvníky obležené Machu Picchu. ✎

Vlastní zkušenosti z ciziny můžete nabídnout na adrese: zvelebil@reflex.cz

▼ INZERCE

Na cestě strávíte všechn čas

v pohodlí a hlavně bez přestupu

www.czechairlines.com

Přímé lety Českých aerolinií na hlavní letišti 70 světových destinací. Vyberte si svou oblíbenou destinaci, jako třeba Amsterdam, Budapešť, Madrid nebo Toronto, a cestujte pohodlně.

